

NOTE ON THE WORKSHOP ON “NEW LABOUR MIGRATION FROM VIETNAM INTO THE UK”

Venue: Business School at the National Economic University

Organisator:

Associate Prof. Dr. Nguyen Van Phuc, Trung Vuong University

Dr. Tamsin Barber, Oxford Brookes University

Time: July 19th 2017.

Phần 1: Thảo luận về chủ đề: Tổng quan tình hình lao động Việt Nam làm việc, ở lại nước ngoài và tình hình lao động Việt Nam nhập cư vào Anh

1. Mr. Pham Ngọc Toàn- Ministry of Labour, Invalids and Social Affairs

Đã tiến hành nhiều nghiên cứu về xuất khẩu lao động của Việt Nam, thực trạng có thể thấy rõ:

- Trước khi đi xuất khẩu lao động:
 - + 80% làm trong lĩnh vực nông lâm, thủy sản, không có hợp đồng lao động, bảo hiểm y tế
 - + Thu nhập chỉ bằng 1,5 lần mức lương tối thiểu
 - + Tuổi đời từ 15-34 tuổi
 - + 12% có đào tạo chuyên môn kỹ thuật
 - + Đào tạo ngoại ngữ ngắn, không đủ giao tiếp hay tìm hiểu được quyền lợi của họ ở nước sở tại, cơ quan nào giúp họ bảo vệ quyền lợi => rào cản ngôn ngữ lớn
 - + Chi phí đi xuất khẩu lao động thường lớn, phải vay
 - + Lý do đi xuất khẩu lao động chủ yếu do bài toán kinh tế, cơ hội về việc làm không có
- Thực trạng khi đi xuất khẩu lao động:
 - + Bị phân biệt đối xử ở nước sở tại, bị trả lương thấp hơn người bản xứ hay người nước khác

+Thường k có hợp đồng lao động, nếu có hợp đồng thường được thực hiện đúng, nhưng nếu chủ sử dụng gặp khó khăn thì sẽ bị về nước đúng thời hạn

+Sau khi quay lại, kinh tế khá hơn, dễ tìm việc làm, tái hòa nhập tốt

- Bất cập về chính sách:

+Có chính sách cho vay vốn đối với người đi xuất khẩu lao động ở nước ngoài

+Doanh nghiệp đưa người đi xuất khẩu lao động thường thu phí môi giới không quá 1.500 USD

+ Kênh truyền thông kém, chỉ 4% tiếp cận qua kênh truyền thông chính thức còn đa số qua kênh không chính thức nên bị lừa. Cục quản lý lao động ngoài nước đang tăng cường thông tin truyền thông cho người được đi lao động nước ngoài.

2. Mr Nguyễn Thế Hà, Cục việc làm,, Bộ lao động thương binh xã hội

- Giữa Việt Nam và Anh chưa có thỏa thuận/ưu đãi gì về đưa lao động đi nước ngoài

- Việt Nam chưa có cơ quan nào được cấp giấy phép đưa lao động sang Anh

- Lao động (cá nhân) muốn xuất khẩu sang Anh chính thức phải là lao động có kỹ thuật, không thể là lao động giản đơn => Lao động giản đơn muốn sang Anh chỉ có con đường bất hợp pháp

- Hiện rất thiếu thông tin chính thức, rõ ràng về môi trường sống, luật pháp nước Anh

- Thăm thân nhân là con đường chiếm tỷ lệ cao nhất

- Con đường du học tuy có tăng nhưng chỉ chủ yếu là du học tự túc (phải là gia đình có điều kiện, chi hơn 1 tỷ VNĐ/năm cho chi phí đi du học ở Anh)

- Cần xác định rõ hơn đối tượng, mục đích nghiên cứu của đề tài

3. Mr. Hưng

- Lao động nhập cư là vấn đề nóng, hấp dẫn
- Nên có nghiên cứu tổng quan chung về định cư ở nước ngoài
- Cần đánh giá nhận thức của người dự định định cư ở nước ngoài
- Cần có phân tích riêng, khảo sát riêng cho từng đối tượng
- Kênh đi Anh: thường là theo tuyến ngầm
- Tập trung vào các câu hỏi nghiên cứu:
 - + Tại sao người Việt lại muốn định cư ở Anh trong khi các điều kiện (kinh tế, luật pháp) là khó khăn? Phải chăng có kẽ hở luật pháp, họ làm được điều này? Không muốn ở lại, nhưng thấy ở lại dễ nên ở
 - + Độ tuổi sang Anh không quan trọng bằng công việc/vị trí trước khi đi
 - + Nên hỏi thêm xem người Việt ở Anh vượt qua thách thức như thế nào? Có người vượt qua được, có người không vượt qua được?
 - + Trải nghiệm của người Việt định cư ở Anh khi trở về? Nếu cho chọn lại đi hay không đi thì họ chọn thế nào?
 - + Kết quả nghiên cứu là cơ sở tham khảo cho việc điều chỉnh chính sách quản lý lao động, nhập cư ???
 - + Trừ du học, hầu hết là bất hợp pháp
 - + Đi trực tiếp ít, chủ yếu đi gián tiếp nhiều hơn. Trung gian là các nước châu Âu
 - + Cộng đồng ở Mỹ, Đức, Nga, Pháp rất đông, hỗ trợ người mới định cư tốt hơn ở Anh
 - + Có người di cư bất hợp pháp do có nhu cầu sử dụng lao động bất hợp pháp
 - + Cộng đồng người Việt phân tán và nhỏ lẻ, khó nương tựa lẫn nhau
 - ⇒ Tìm hiểu thông tin về nhóm định cư bất hợp pháp rất khó, có lẽ sẽ phải nghiên cứu theo phương pháp case study
 - ⇒ Chú ý tâm lý : khi đã đi thì không thể thể hiện sự thất vọng, sau khi trải nghiệm về thường cho thấy cuộc sống ở nước Anh rất ổn

4. Mr. Huynh

- Di cư theo đường kết hôn sang Anh rất ít
- Phải phân tích được chính sách lao động vào Anh như thế nào ? chính sách nhập cư của chính phủ Anh ?
- Phân tích rõ nhóm đối tượng nghiên cứu
- Xác định rõ khoảng thời gian nghiên cứu : sau năm 2000 hay sau năm 2010 ? Sau năm 2019, Anh ra khỏi EU, điều kiện nhập cư sẽ khác
 - ⇒ Cách tiếp cận của nhóm nghiên cứu đối với đối tượng bất hợp pháp như thế nào, bởi sẽ rất khó tiếp cận ?
 - ⇒ Cần đặt vấn đề lợi ích cho Việt Nam và người Việt : Thu hút chất xám trở lại cho Việt Nam

5. Mr. Trần Toàn Thắng, Director of World Economy Department, National Center for Socio- Economic Information and Forecast (studied in UK):

- Đối tượng di cư sang Anh từ những năm 80 theo diện hợp pháp của Liên hợp quốc
- Mục tiêu di cư sang Anh liệu có phải do vấn đề thu nhập ? Bởi mức lương của Anh thấp hơn ở các nước châu Âu khác. Do vậy nếu đã làm việc ở Anh ổn thì sẽ quay ngược sang các nước châu Âu làm việc
 - ⇒ Mục tiêu sang Anh chủ yếu là để học ngoại ngữ
- Rào cản nhập cư vào Anh:
 - + Visa vào Anh chặt chẽ hơn nhiều so với các nước EU khác: bộ hồ sơ xin visa vào Anh đòi hỏi phải khai nhiều trang hơn các nước EU khác (khỏi Schengen) => di cư hợp pháp vào Anh khó hơn ở EU. Vậy tại sao nhiều người Việt vẫn muốn sang Anh: vì để học tiếng Anh và có uy tín hơn để sang các nước châu Âu???
 - + Di cư theo đường bất hợp pháp: Mất 500 tr (phí môi giới + vé) để sang Anh bất hợp pháp. 2 năm thu hồi được vốn nhờ làm nail, trồng cỏ (nếu không bị rủi ro). Trong khi đó, học phí ở Anh đối với sinh viên nước

ngoài (12.000 bảng/năm) trong khi đối với sinh viên Anh học phí chỉ là 3000 Bảng/năm

+ Nếu nghiên cứu ở Anh thì có thể phỏng vấn người đang thụ án tù

⇒ Nghiên cứu nên tập trung vào 3 đối tượng chính:

- Giáo dục => định cư ở Anh
- Bất hợp pháp
- Lao động bậc cao theo tuyển dụng thông thường (giấy phép làm việc và giấy phép định cư khác)

⇒ Tùy đối tượng mà có các kênh thông tin khác nhau. Ví dụ: đối với đối tượng informal sector thì thường chủ yếu kênh thông tin qua truyền miệng (qua người thân, bạn bè ở Anh,..)=> Một người sang Anh thì sẽ kéo theo 3 người sang Anh. Lao động bậc cao thì sẽ sử dụng kênh thông tin chính thống hơn, qua Internet. Thông tin về Anh thường dễ tìm vì tiếng anh thông dụng nhất thế giới

⇒ Vấn đề hậu di cư ngày càng lớn:

- Đối với đối tượng informal: vướng phải vòng lao lý=> gánh nặng tài chính, nợ nần cho gia đình

⇒ Đề tài xác định mục tiêu nghiên cứu chưa rõ??

6. Ms. Phạm Minh Thu, Phòng quản lý khoa học, Viện nghiên cứu khoa học về lao động, Bộ Lao động thương binh và xã hội

- Nghiên cứu này cần cho Anh hơn là cho Việt Nam
- Viện Khoa học xã hội rất cần thông tin từ đầu đi
- Cần nghiên cứu các nhân tố tác động đến người lao động như chính sách đào tạo, chính sách lao động việc làm (ở cả nước đi và nước đến)
- Thách thức rất lớn đối với nhóm nghiên cứu nếu tập trung vào đối tượng informal

7. Mr. Trần Anh Sơn, World Economy Department, MPI (studied MBA in UK)

- Lao động bất hợp pháp:
 - + Đi máy bay (500 tr) từ Bồ Đào Nha đến Anh (tốn nhưng an toàn)
 - + Nhảy container từ Pháp sang Anh=> Rủi ro cao, khổ cực, hiện giảm do bị kiểm soát chặt chẽ hơn
 - + Đi xe tải từ Việt Nam=> mất thời gian lớn
 - + Mục tiêu chỉ là để kiếm tiền
 - + 3 nghề hay làm: làm nail, trồng cỏ, làm bếp. Nghề trồng cỏ và làm bếp thường có sự luân chuyển cho nhau, làm bếp sau đó sẽ đi trồng cỏ hay lại quay lại làm bếp để đảm bảo an toàn.
 - o Nghề trồng cỏ phát triển mạnh khoảng 10 năm trở lại đây
 - o Có thể trồng cỏ ngay ở Luân Đôn, gần đây do bị kiểm soát chặt, chuyển về các tỉnh lân cận

8. Ms. Trần Thu Hà, World Economy Department, MPI

- + Có tổ chức đứng ra lo mọi thủ tục bất hợp pháp sang Anh (số tiền khoảng 500 tr+ vé)
- + Vì sao nghề trồng cỏ lại có thu nhập cao? Vì ở Anh, trồng cỏ thì bất hợp pháp, nhưng hút cỏ lại hợp pháp, do vậy người trồng cỏ có thị trường tiêu thụ hợp pháp lớn, nhu cầu tiêu thụ cao
- + Case study ở Cửa Lò, Nghệ An: 1 người sang kéo được 3 ng sang, sau 6 tháng hoàn vốn đi. Đi bất hợp pháp kiếm được nhiều tiền, gửi tiền về cho gia đình mua được tài sản lớn và tự hào về chúng “Khó khăn như thế mà sang được Anh, kiếm được tiền là quá giỏi”
- + Kênh chuyển tiền từ Anh về Việt là quá dễ
- + Kênh ngầm đưa người đi theo diện bất hợp pháp sang cả Anh và các nước khác

Phần 2: Trình bày của Dr Tamsin: Motivations, problems and challenges for Vietnamese migrants in UK

1. Mr. Trần Toàn Thắng, Director of World Economy Department, National Center for Socio- Economic Information and Forecast (studied in UK):

- Đánh giá, so sánh với đối tượng nào
 - + Với đối tượng định cư bất hợp pháp ở Anh: cuộc sống được coi là thấp kém: Người Việt không tiếp cận được các dịch vụ xã hội, không phải vì không muốn, không có khả năng mà sợ lộ thân phận bất hợp pháp, chỉ sử dụng các dịch vụ có thể ẩn danh được=> cuộc sống rất khổ cực
 - + Với đối tượng định cư chính thức: Kém ngoại ngữ hơn so với người các nước khác => người Việt ứng xử cô lập hơn, thiếu tự tin
 - + Sau khi trở về, không ai muốn kể về khoảng thời gian trên, những câu chuyện thất bại, do đó khiến những người ở nhà vẫn tưởng cuộc sống bên Anh màu hồng=>> khiến motivations sang Anh càng cao hơn
 - + Sau khi trở về, kể cả người lao động bậc cao hay informal đều sẽ bị sốc, trong đó đặc biệt là sốc văn hóa, nhất là với những người ở Anh lâu. Việt Nam cũng có những thay đổi nhanh, đòi hỏi người trở về phải thích ứng
 - + Người phạm tội khi bị bắt thường đã được hướng dẫn trước về kịch bản trả lời
- ⇒ Nên chia nghiên cứu thành 2 mảng :
 - Người nhập cư bất hợp pháp
 - Lao động bậc cao

Trên cơ sở 2 mảng này, làm rõ thông tin về thể chế, luật pháp, thỏa thuận giữa hai chính phủ. Từ nghiên cứu này, có thể cung cấp những thông tin chính xác hơn về cuộc sống tại Anh cho những người có ý định sang Anh

⇒ Contact to be made:

- Prisons in England
- British Council

2. Mr Nguyễn Thế Hà, Cục việc làm,, Bộ lao động thương binh xã hội

- Định cư bất hợp pháp có tính bầy đàn, địa phương nào có nhiều người đã đi thì sẽ tiếp tục có nhiều người đi hơn nữa
- Sức văn hóa luôn tồn tại, tùy thuộc vào nhiều yếu tố, chỉ khác về mức độ
- Đã có sự thay đổi: Trước đây chỉ mang tiền về, nay có nhiều người mang tiền đi để tiêu
- Sang Anh thực ra an toàn hơn phần lớn các nước châu Âu khác
- Hình dung của người ở trong nước không đầy đủ về cuộc sống của người định cư ở nước ngoài, đặc biệt là Anh
- Cộng đồng người Việt ở Anh ít liên hệ với nhau
- *Người Việt đã phạm tội ở Anh khi quay trở về Việt Nam liệu có bị coi là đã có tiền án không???* Cần kiểm tra kỹ và quan tâm đến câu hỏi này
- Nên liên hệ với Cục quản lý lao động ở nước ngoài

3. Mr. Trần Anh Sơn, World Economy Department, MPI (studied MBA in UK)

- Người Việt thường hay khai thác tuổi khi di cư sang Anh => cảnh sát Anh không phối hợp với cảnh sát Việt Nam để đối chiếu???
- Động lực của sinh viên Việt tại Anh:
 - + Sinh viên học từ A level đến hết Đại học mất gần 7 năm, không quen với cuộc sống ở Việt Nam nữa. Sinh viên kiếm tiền sinh hoạt ở Anh rất dễ (làm thêm 20h/tuần, kiếm được 400-600 bảng, dễ sống nên đã không biết về Việt Nam làm gì để sống
 - + Cộng đồng Việt Nam ở Anh liên kết lỏng lẻo, nhưng cộng đồng sinh viên ở Anh có mối liên hệ chặt chẽ
 - + Cộng đồng bất hợp pháp: Khi mới sang thường phải chờ bố trí nơi làm, có khi 6 tháng, trong khoảng thời gian đó, họ được cấp một số tiền tối thiểu và lương thực thường xuyên, nội bất xuất, ngoại bất nhập

4. Mr Hưng

- Research methodology: Combination of social survey, interviews, observations